

บทที่ 3

โครงสร้างพยางค์ในภาษาไทยถิ่นเหนือ

โครงสร้างพยางค์ (Syllable Structure)

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนโครงสร้างแต่ละส่วนมีดังนี้

- C แทนเสียงพยัญชนะเดี่ยว
- CC แทนเสียงพยัญชนะควบกล้ำ
- V แทนเสียงสระสั้น
- VV แทนเสียงสระยาวหรือสระประสม
- N แทนเสียงพยัญชนะนาสิก / m, n, ŋ /
และเสียงกึ่งสระ / y, w /
- S แทนเสียงพยัญชนะกัก / p, t, k, ʔ /
- T แทนเสียงวรรณยุกต์
- ( ) เสียงที่อยู่ในวงเล็บอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้

โครงสร้างพยางค์ของคำพยางค์เดียวในภาษาไทยถิ่นเหนือ

โครงสร้างพยางค์ของคำพยางค์เดียวในภาษาไทยถิ่นเหนือมี 5 โครงสร้าง ดังนี้

1. โครงสร้างที่ 1 C(C)VV^T

โครงสร้างนี้ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวหรือควบกล้ำประสมกับสระเสียงยาวหรือสระประสม มีเสียงวรรณยุกต์ที่ 1-6 กำกับ เช่น

คำภาษาไทยถิ่นเหนือ		ความหมาย
ตี	ti: ¹	ตี
ขวา	k ^h wa: ¹	ขวา
ผ้า	p ^h u:a ¹	ผ้า
เสือ	su: ¹	เสือ
งู	ŋu: ²	งู
ควี	k ^h wi: ²	รบกวน, กวน, ยุ่ง

เฮื่อ	hu:a ²	เรือ
เมื่อ	mw:a ²	กลับ, ไป
บ่า	ba: ³	บ่า
กว่า	kwa: ³	กว่า
เขี้ยว	k ^h i:a ³	เขี้ยว
อัว	ʔu:a ³	ปน
ตี	ti: ⁴	ตี
ควี้	k ^h wi: ⁴	คดี
เฮี้ยว	hi:a ⁴	เรียราย, กระจัดกระจาย
เมื่อ	mw:a ⁴	เมื่อ
ข่า	k ^h a: ⁵	ข่า
จว่า	cwa: ⁵	คว่า
เสื่อ	su: ⁵	เสื่อ
ผ้า	p ^h a: ⁵	ผ้า
คว่า	k ^h wa: ⁶	คว่า
งว่า	ŋwa: ⁶	สับสน, ่วนวาย
แต่	te: ⁶	แท้
น้ำ	na: ⁶	น้ำ

2. โครงสร้างที่ 2 C (C) VV^TN

โครงสร้างนี้ประกอบด้วยพยัญชนะต้นเดี่ยวหรือควบกล้ำประสมกับสระเสียงยาวหรือสระประสม และเสียงพยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิกหรือกึ่งสระ มีเสียงวรรณยุกต์ที่ 1-6 กำกับ เช่น

คำภาษาไทยถิ่นเหนือ		ความหมาย
ขวาง	k ^h wa:ŋ ¹	ขวาง
สาม	sa:m ¹	สาม
सान	sa:n ¹	सान
เขียง	k ^h i:aŋ ¹	เขียง

ขว้าย	k ^h wa:y ¹	ขว้าย
กว้าง	kwa:ŋ ¹	กว้าง
เฮื่อน	hu:an ²	เรือ่น
คววม	k ^h wa:m ²	คววม
ลวย	lɔ:y ²	ลวย
เกี้ยว	ki:aw ²	เคี้ยว
ชววม	swa:m ²	คตำ
ข่าม	k ^h a:m ³	ขตั้ง
แบ่ง	be:ŋ ³	แบ่ง
อว้าย	ʔwa:y ³	กลับ
แคว่น	kwe:n ³	แก่ง, ชำนาญ
เขื่อน	k ^h u:an ³	เขื่อน
ก้อย	ko:y ⁴	ค้อย
เงื่อน	ŋu:an ⁴	เงื่อน
ชว่วน	swa:n ⁴	ช่วน
ล่ำม	la:m ⁴	ล่ำม
เจี้ยว	ci:aw ⁴	เจี้ยว
กว้าง	kwa:ŋ ⁵	กว้าง
เขี้ยว	k ^h i:aw ⁵	พิน, เจี้ยว
บ้าน	ba:n ⁵	บ้าน
เสี้ยน	si:an ⁵	เสี้ยน
หิ้ว	hiw ⁵	หิ้ว
เกี้ยว	ki:aw ⁶	เคี้ยว
งว้าย	ŋwa:y ⁶	กลับ
คว่วน	k ^h wa:n ⁶	~~กลับ~~
~~ควว้าย~~	~~ŋwa:y⁶~~	คว่วน
ฮ้อน	ho:n ⁶	ร้อ่น
แฮ้ง	he:ŋ ⁶	แร้ง

3. โครงสร้างที่ 3 C(C)VTN

โครงสร้างนี้ประกอบด้วยพยัญชนะต้นเดี่ยวหรือควบคู่ประสมด้วยสระเสียงสั้น และเสียงพยัญชนะท้ายเป็นพยัญชนะนาสิกหรือกึ่งสระ มีเสียงวรรณยุกต์ที่ 1-6 กำกับ เช่น

คำภาษาไทยถิ่นเหนือ	ความหมาย
กั๋ง koŋ ¹	หนังสือ
ขม k ^h om ¹	ขม
ขวัญ k ^h wan ¹	ขวัญ
จ๋ม com ¹	จม
ฝน fon ¹	ฝน
บิน bin ²	บิน
ควัน k ^h wan ²	ควัน
ลุง luŋ ²	ลุง
ฮิม him ²	ริม
คน k ^h on ²	คน
กั๋ง kiŋ ³	กั๋ง
ข่ม k ^h om ³	ข่ม
ขุ่ย k ^h uy ³	ขลุ่ย
ส่ง soŋ ³	ส่ง
ปิ่น pin ³	ปิ่น
ควัน k ^h wan ⁴	ควัน
นุ่ง nuŋ ⁴	นุ่ง
นั่ม nim ⁴	นั่ม
ลุ่ม lum ⁴	(ข้าง)ล่าง
ฮ่ม hom ⁴	(ที่)ร่ม
ตุ้ม tum ⁵	ประคองยกขึ้น
ขวัญ k ^h wan ⁵	ขวัญ
ปิ้ง piŋ ⁵	ปิ้ง
สัน san ⁵	สัน

หัน	han ⁵	หัน
คู้ย	k ^h uy ⁶	คู้ย
ฟุ้ง	fuj ⁶	ฟุ้ง
นัว	niw ⁶	นัว
ลั่น	lon ⁶	ลั่น
ล้ำ	lam ⁶	ล้ำ, เกิน

4. โครงสร้างที่ 4 C (C) vvTs

โครงสร้างนี้ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะเดี่ยวหรือควบกล้ำ ประสมสระเสียงยาวหรือสระประสม พยัญชนะท้ายเป็นพยัญชนะกัก มีเสียงวรรณยุกต์ที่ 3-4 กำกับ เช่น

คำภาษาไทยถิ่นเหนือ		ความหมาย
สวก	su:ak ³	ดู
ศอก	so:k ³	ศอก
บอก	bo:k ³	บอก
ฝาก	fa:k ³	ฝาก
กวาด	kwa:t ³	กวาด
ขาด	k ^h a:t ³	ขาด
จีด	k ^h i:t ³	จีด
แปด	pe:t ³	แปด (เลข)
ขอบ	k ^h o:p ³	ขอบ
คาบ	k ^h a:p ⁴	คาบ
ชอบ	so:p ⁴	ชอบ
มอบ	mo:p ⁴	มอบ
มิด	mi:t ⁴	มิด
ลูก	lu:k ⁴	ลูก
ลอก	lo:k ⁴	ลอก
นวด	nu:at ⁴	นวด
ลาวาด	lwa:t ⁴	ลาด

5. โครงสร้างที่ 5 C (C) vTs

โครงสร้างนี้ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะเดี่ยวหรือควบกล้ำ ประสมด้วยสระเสียงสั้น พยัญชนะท้ายเป็นพยัญชนะเสียงกัก มีเสียงวรรณยุกต์ที่ 7-8 กำกับ เช่น

คำภาษาไทยถิ่นเหนือ		ความหมาย
สี่	si ⁷	สอย
ปี	pi ⁷	อาการที่เป็นลม
ตี	ti ⁷	ตี
กวัก	kwak ⁷	กวัก
สุก	suk ⁷	สุก
หมด	mot ⁷	หมด
ขวิด	k ^h wit ⁷	ขวิด
ชูด	k ^h ut ⁷	ชูด
บีด	bit ⁷	บีด
จับ	cop ⁷	จับ
เจ็บ	cep ⁷	เจ็บ
แปะ	pe ⁷	แพะ
แวะ	we ⁷	แวะ
มัก	mak ⁸	มัก, ชอบ
นวก	nok ⁸	นวก
มด	mot ⁸	มด
ควัด	k ^h wit ⁸	จัดขึ้น, ตัด
ควัด	k ^h wat ⁸	กวัก
วัด	wit ⁸	กระโดด
วัด	wat ⁸	วัด
กั๊บ	kap ⁸	กั๊บ
ปับ	pop ⁸	พบ
ฮับ	hop ⁸	รบ
ลิป	lip ⁸	ลิป